

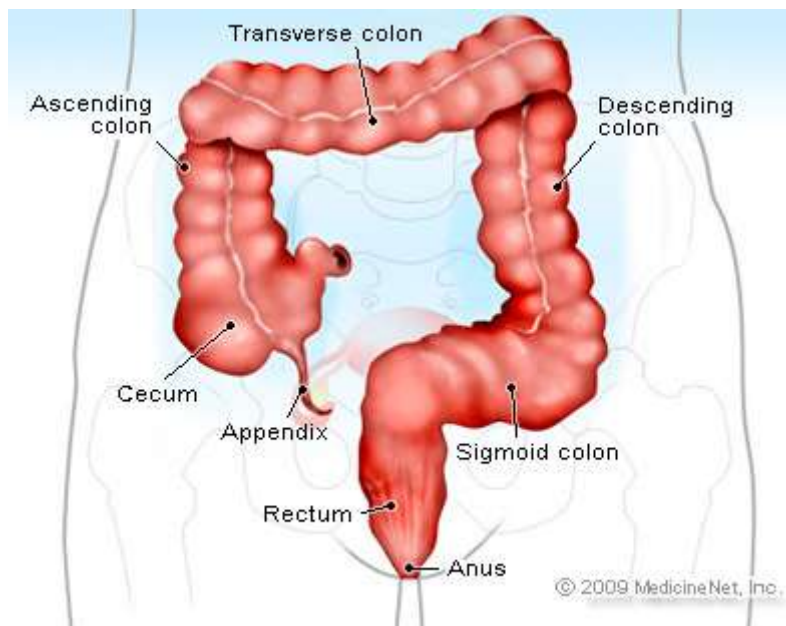
Polypy tlustého střeva (*Colonia polyps*)

Autor: Vícha

Úvod:

Polypy patří mezi výrůstky sliznice dutého orgánu, v následujícím textu se zaměříme pouze na polypy trávicího traktu, konkrétně tlustého střeva, ve kterém se velmi často vyskytují, někdy dokonce mnohočetně, pak hovoříme o polypóze. Důvod, kvůli kterého je nutný časný záchyt je ten, že tyto polypy, neboli nezhoubné nádory, adenomy, do budoucna zpravidla mění svůj charakter a vzniká z nich rakovina tlustého střeva, což je v našich podmínkách jedno z nejčastějších nádorových onemocnění. Polypy, ať už kterékoliv, se vyskytují ve všech částech tlustého střeva, to je od konečníku až po koncovou část tenkého střeva. Vůbec nejčastěji jsou v oblasti esovité kličky a rektální ampuly (viz obr.1).

Obr. 1. Anatomie tlustého střeva

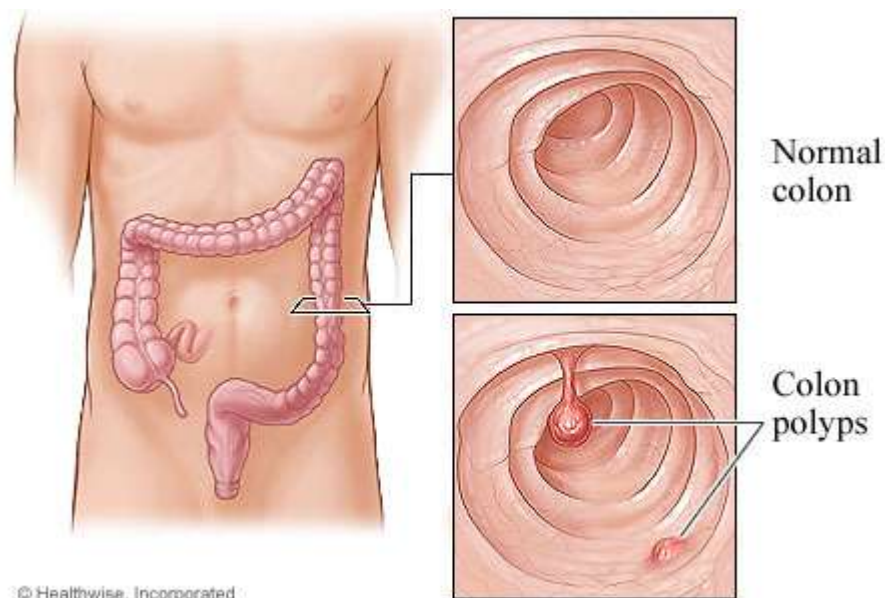
Zdroj: Medicinenet.com

Etiologie a patogeneze:

Polypy se vyskytují u starších lidí, zde statisticky převládají. Největší záchyt je u pacientů nad 60 let, avšak je nutné říci, že existují i vrozené, tzv. familiární formy, kdy tračník čítá desítky až stovky polypů již

v raném věku (do 20 let). U těchto pacientů je nutný pravidelný screening a terapie, protože riziko vzniku rakoviny tlustého střeva je takřka přímo úměrné s počtem nalezených polypů. U mladších jedinců obecně převládají nenádorové polypy, tzv. hyperplastické, u starších pacientů nad 40 let pak nádorové polypy, neboli adenomy, především pak tubulární adenomy (vysvětlení dále). Samotné dělení polypů vychází z jejich histologie, proto je následující text klasifikuje z hlediska rizika malignizace (přeměny ve zhoubný nádor) na nenádorové (nemají maligní potenciál), kam patří především hyperplastický polyp, juvenilní polyp (u dětí) či zánětlivý polyp a nádorové (adenomy), u nichž riziko přeměny existuje, ty zahrnují tubulární adenomy (asi 70% všech nádorových polypů), tubulovilózní a vzácněji vilózní polypy, které mají nejvyšší riziko přechodu v rakovinu tlustého střeva. Vzácně se mohou vyskytovat i serátní adenomy, tvoří asi 1-3% všech polypů, u kterých z důvodu atypické biologie (mikrosatelitní instability) zjišťujeme zvýšené riziko přechodu adenomu ve zhoubný karcinom. Následující obr. 2. zobrazuje zdravou a polypem změněnou tkáň tlustého střeva.

Obr. 2. Střevní polypy

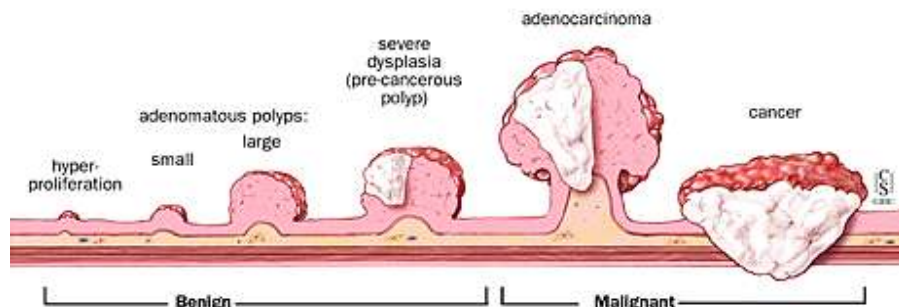

Zdroj: WebMD

Důvodů proč polypy vznikají je celá řada, od nadměrného dráždění sliznice, po vrozené formy v rámci jednotlivých syndromů. Adenom, ať už kteréhokoliv typu, je v tlustém střevě vždy prekanceróza (riziko

pro vznik zhoubného nádoru), kdy s časem a postupnou přeměnou samotného adenomu se významně zvyšuje riziko maligního zvratu, tj. přechodu ve zhoubný nádor, jak ukazuje obr. 3.

Obr. 3. Změna adenomu v rakovinu tlustého střeva

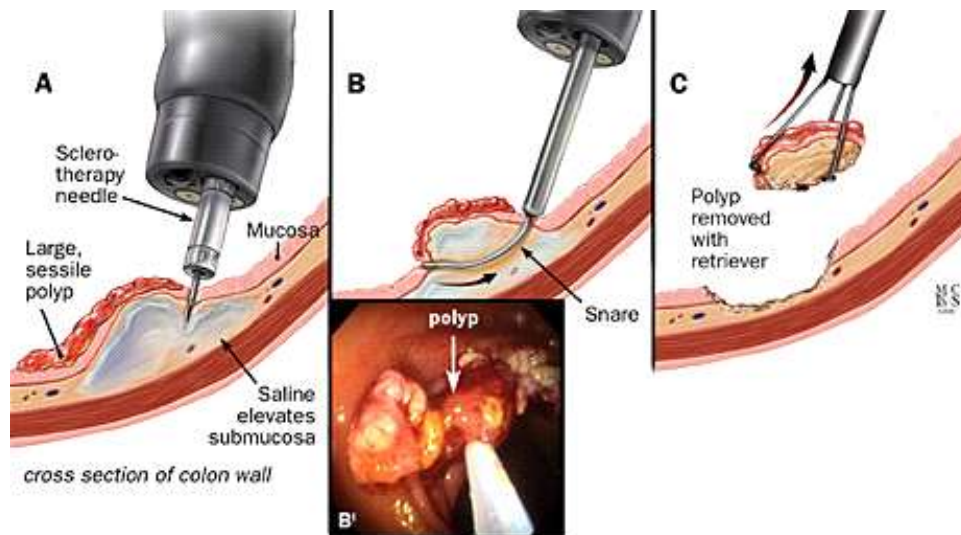

Zdroj: John Hopkins medicine

Vyšetření a léčba:

Pro časný záchyt je důležitá prevence, ta spočívá v tzv. kolonoskopii. Kolonoskopie se řadí k endoskopickým metodám vyšetření trávicího traktu, kterou provádí gastroenterolog. Důležitá je kvalitní příprava, pacient musí den před vyšetřením vypít speciální roztok a následně až do vyšetření pít pouze tekutiny, tak se zajistí, že ve střevě nebudou zbytky stolice a lékař bude moci detailně prohlédnout střevo v celé jeho délce. Samotné vyšetření probíhá tak, že lékař postupně zavádí do konečníku tenkou hadičku endoskopu a postupuje směrem vstřed až na hranici tenkého střeva. Na konci hadičky je kamera, která snímá obraz a přenáší jej na monitor, tím může endoskopista detailně zhodnotit střevní stěnu. Zobrazení lze vylepšit barvením pomocí tzv. chromoendoskopických metod. Endoskop navíc umožňuje použití drobných kleštíček, kterými se dá bezbolestně odštipnout drobný vzorek sliznice (biopsie), který se pak dá poslat na histologické vyšetření. Kolonoskopická trubice umožňuje i zavedení různých nástrojů, lze tedy samotný polyp přímo při vyšetření odstranit, proces se nazývá polypektomie a zobrazuje ji následující obrázek.

Obr. 4. Odstranění polypu

Zdroj: John Hopkins medicine

Kolonoskopie je velmi bezpečné vyšetření, základem je kvalitní příprava pacienta, tím se usnadní práce jak lékařů, tak se především uleví samotnému pacientovi, jelikož celý zákrok proběhne rychleji, s minimem rizik a střevo je na monitoru dobře hodnotitelné. Jediné větší riziko spočívá v protržení střeva, což je velmi nebezpečný stav, který je nutný řešit chirurgicky.

Hlavní příznaky:

Polypy jsou velmi často bezpříznakové. Zpravidla jsou nalezeny až při kolonoskopii.

Mnohdy jsou však některé příznaky vyjádřeny a mohou nás vést k podezření, mezi ně patří:

- Krvácení z konečníku, při kterém pozorujeme světlou krev na toaletním papíru po defekaci, avšak na základě tohoto obecného příznaku nemůžeme automaticky hovořit o polypu, krvácení bývá přítomno i při zhoubném nádoru tlustého střeva, hemeroidech, či při trhlinkách v oblasti řitního otvoru. Z těchto důvodů je nutné vyhledat lékaře.
- Krev ve stolici, která se může jevit jako červené pruhy nebo barví stolicí do černa. Přes to všechno změna barvy nemusí vždy znamenat problém - doplňky železa a některá léčiva (např. proti průjmům) mohou také zbarvit stolicí do černa, zatímco řepa a červená lékořice může zbarvit stolicí do červena.
- Zácpa, průjem nebo špatná defekace. Jiné než běžné vyprazdňování trvající déle než týden může být způsobeno např. z důvodu velkého střevního polypa.
- Bolest a obstrukce. Někdy mohou velké polypy vytvořit zúžení střeva, to vede následně ke křečovitým bolestem břicha, nevolnosti, zvracení a zácpě.

Rady pro pacienta:

Polypy tlustého střeva je nutné chápat jako základní příčinu pro vznik zhoubného nádoru tlustého střeva, proto je důležité tuto problematiku řešit včas. Prevence spočívá v pravidelných kolonoskopických vyšetřeních, což je jediná prokazatelná metoda.

Seznam literatury:

1. Podrobná studie o polypech tlustého střeva. *Zdraví E15* [online]. 2012 [cit. 2014-04-01]. Dostupné z: <http://zdravi.e15.cz/clanek/postgradualni-medicina-priloha/podrobna-studie-o-polypech-tlusteho-streva-464551?category=profesni-aktuality>
2. Kolonoskopie. ŠTEFÁNEK, Jiří. *Http://www.stefajir.cz/* [online]. 2011 [cit. 2014-04-05]. Dostupné z: <http://www.stefajir.cz/?q=kolonoskopie>
3. Symptoms. *MayoClinic.com: reliable information for a healthier life* [online]. 2011-07-16. Rochester, Minn.: Mayo Clinic, 2011 [cit. 2014-03-27]. Dostupné z: <http://www.mayoclinic.org/diseases-conditions/colon-polyps/basics/symptoms/con-20031957>

Seznam obrázků:

Obr. 1. Anatomie tlustého střeva

Anatomy of the colon In: *Medicinenet.com* [online]. 2009 [cit. 2014-03-25]. Dostupné z: <http://www.medicinenet.com/colitis/article.htm>

Obr. 2. Střevní polypy

Colon polyps. In: *WebMD* [online]. Elmwood Park, N.J.: WebMD [cit. 2014-04-11]. Dostupné z: <http://www.webmd.com/colorectal-cancer/colon-polyp>

Obr. 3. Změna adenomu v rakovinu tlustého střeva

From Polyp to Cancer. In: *John Hopkins medicine colorectal cancer* [online]. [cit. 04.04.2014]. Dostupné z: http://www.hopkinscoloncancercenter.org/CMS/CMS_Page.aspx?CurrentUDV=59&CMS_Page_ID=0B34E9BE-5DE6-4CB4-B387-4158CC924084

Obr. 4. Odstranění polypu

Colonoscopy Screening Test. *John Hopkins medicine colorectal cancer* [online]. [cit. 2014-04-07]. Dostupné z: http://www.hopkinscoloncancercenter.org/CMS/CMS_Page.aspx?CurrentUDV=59&CMS_Page_ID=33CD25B0-CCC6-4F55-A226-3C202E67D0B1